

УДК: 339.543.622

НОВІТНІ МЕХАНІЗМИ РЕГІОНАЛЬНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ УГРУПОВАНЬ НА АФРИКАНСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ

Шворак Л. О.

Кандидат економічних наук, асистент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Анотація. *Характерною рисою розвитку міжнародних економічних відносин в кінці ХХ та на початку ХХІ ст. є зростання ролі та значення міжнародних торговельних угруповань. Сучасний стан розвитку світового господарства і міжнародних економічних відносин передбачає появу нових форм та механізмів інтеграційних угруповань. Інтеграційні процеси на африканському континенті беруть свій початок ще у середині ХХ століття. Помірні або навіть в деяких випадках низькі темпи розвитку економік країн Африки визначають їх необхідність інтеграції заради збільшення ефективності виробництва, підсилення економії на масштабах та усунення бар'єрів у торгівлі. В той же час, комплементарність економічних структур країн Африки спричинює часту появу ефектів відхилення торгівлі внаслідок чого більшість торговельних угод залишаються неефективними або анемічними. Традиційними для країн Африки є більш глибокі форми інтеграції. Так переважна кількість угруповань в Африці є поглибленими та розширеними зонами вільної торгівлі та митними союзами. Останньою інтеграційною ініціативою в африканському регіоні є створення трьохсторонньої зони вільної торгівлі між провідними африканськими економічними об'єднаннями. Така зона вільної торгівлі має охопити 26 країн, 810 млн. людей та ВВП країн у 1,3 трлн. дол. США.*

Ключові слова: *регіональна інтеграція, Африка, ефекти створення торгівлі, ефект відхилення торгівлі, новітні механізми інтеграції.*

Постановка проблеми. Процеси регіональної інтеграції на африканському континенті незважаючи на помірність розвитку національних економік країн є доволі глибокими та поширеними. Метою такої інтеграції є зазвичай прагнення до підвищення ефективності виробництва за допомогою ефектів економії на масштабі та підвищення обсягів взаємної торгівлі країн. В той же час комплементарність структур національних економік країн африканського континенту зменшує структуророзвиваючі ефекти їх інтеграції, а отже часто інтеграційні угоди мають негативний ефект для економік країн та стають анемічними. Останньою інтеграційною ініціативою в африканському регіоні є створення трьохсторонньої зони вільної торгівлі між провідними африканськими економічними об'єднаннями. Така угода матиме наслідки для 26 країн та 810 млн. людей Африки. Відповідно питання її майбутньої ефективності та спроможності задовольнити покладені на неї цілі є актуальним та вимагає дослідження.

Мета статті – проаналізувати тенденції та наслідки економічної інтеграції та дослідити механізми сучасних інтеграційних угруповань на африканському континенті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Передумови, ефекти та наслідки інтеграційних процесів на африканському континенті досліджувались у роботах багатьох зарубіжних економістів серед яких Байер С., Берstrand Дж., Brenton П. та Ісік Дж. («Дефрагментація Африки: поглиблення регіональної торгівлі товарами та послугами»), Фройд

С. та Рока Н. («Що обмежує африканський експорт?»), Форотан Ф. («Регіональна інтеграція в африканському регіоні: минулий досвід та майбутні перспективи»), Вільсон Дж. («Чому лібералізація торгівлі така важлива в Африці?») та ін.

Основні результати дослідження. Тенденція до об'єднання та інтеграції країн Африки бере свій початок з 1950-1960 рр. Важливу роль в започаткуванні інтеграційних процесів відіграла економічна комісія ООН для Африки, яка закликала країни проводити політику імпортозаміщення з метою скорочення залежності від зовнішнього світу та прискорення економічного розвитку.

Наступним етапом можна вважати Лагоський план дій 1980 року з формування до 2000 року Панафриканського спільного ринку за рахунок поступового переходу від зони вільної торгівлі та спільного ринку до економічного союзу трьох основних субрегіональних інтеграційних угруповань – Спільного ринку країн Східної та Південної Африки (COMESA), Економічного співтовариства країн Західної Африки (ECOWAS) та Економічного співтовариства країн Центральної Африки (CEMAC) [1].

В 1991 році голови африканських країн підписали Договір Абуджа про створення Панафриканського економічного співтовариства (РАЕС) за рахунок активізації інтеграційних проектів на субрегіональній основі задля пришвидшення та полегшення процесу торговельної та інвестиційної лібералізації в регіоні. РАЕС має бути створене протягом 34 років починаючи з 1994 року.

Одним з останніх африканських планів економічного розвитку є Нове партнерство для розвитку Африки – NEPAD (New Partnership for Africa's Development) спрямоване на розбудову взаємних торгових та інвестиційних зв'язків та на координацію національних економічних політик. Основу NEPAD складають дві програми – Програма партнерства з оздоровлення економічного розвитку Африки в новому столітті (MAP – Millennium Partnership for the African Recovery Program), націлена на вирішення міжафриканських конфліктів, залучення інвестицій, фінансової допомоги та вирішення проблем зовнішнього боргу, та План Омега, який визначає пріоритет розвитку сільського господарства, освіти, охорони здоров'я та інфраструктури в регіоні. Злиття цих двох програм привело до розробки єдиної програми з назвою Нова африканська ініціатива (NAI – New African Initiative), яка була у 2001 році затверджена головами країн-учасниць Організації африканської єдності.

До 90-х років створення інтеграційних об'єднань на африканському континенті в цілому було спрямоване на підвищення рівня економічної кооперації, укрупнення ринків та посилення ролі провідних держав в економічному розвитку субрегіонів. 90-ті роки стали періодом так званого «нового регіоналізму» та відзначались пошквалюванням процесів лібералізації в рамках раніше створених угруповань, а також створенням нових об'єднань. Сучасний стан інтеграційних процесів Африки зумовлений «ефектом доміно» західноєвропейських процесів та динамічним зростанням світових інтеграційних процесів в цілому.

Інтеграційні об'єднання Африки створювались в умовах надзвичайно низького рівня розвитку країн, низької долі взаємної торгівлі, монокультурної та однотипної товарної структури експорту, значних відмінностей у рівнях розвитку та доходах на душу населення, неузгодженості економічних політик, низького обсягу податкових надходжень. Ці та інші дезінтегруючі фактори визначали часто формальний характер інтеграційних процесів, низькі динамічні та статичні ефекти створення торгівлі та превалювання ефектів відхилення торгівлі.

Останньою інтеграційною ініціативою в африканському регіоні є створення Трьохсторонньої зони вільної торгівлі (ТФТА) між провідними африканськими економічними

об'єднаннями. Механізм цієї угоди охопить 26 країн, 810 млн. людей та ВВП країн у 1,3 трлн. дол. США [10]. Ініціатива про створення такої угоди була проголошена ще в 2005 році, а в 2015 році Трьохстороння зона вільної торгівлі була нарешті підписана і зараз знаходиться на етапі ратифікації урядами [5]. ТФТА є частиною більш глобального проекту економічної інтеграції всіх країн африканського континенту і кроком вперед до створення Панконтинентальної зони вільної торгівлі у 2017 році (якщо ця дата не буде перенесена).

ТФТА складатиметься з трьох африканських інтеграційних угруповань різного рівня. Найбільш розвинутим є Східноафриканське співтовариство (ЕАС) яке пройшло етап зони вільної торгівлі, зараз діє у формі митного союзу та започаткувало використання інструментів спільного ринку. Наступним учасником є Спільний ринок країн Східної та Південної Африки (COMESA), угруповання, що формально діє у формі митного союзу, але на практиці використовує лише інструменти зони вільної торгівлі хоча і не всі країни-учасниці такого угруповання ратифікували угоду про зону вільної торгівлі. У такому ж становищі знаходиться Співтовариство з розвитку країн Південної Африки (SADC), останній учасник ТФТА.

Розглянемо ці інтеграційні об'єднання більш детально. Митний союз COMESA був створений на основі преференційної зони торгівлі Східної та Південної Африки (1982 р). Угода про створення COMESA у тому вигляді, якому угруповання функціонує зараз була підписана у 1994 році. Створення митного союзу між країнами-учасницями COMESA було заплановане на 2004 рік, однак через недостатню узгодженість дій країн-учасниць щодо рівня захисту економік митний союз COMESA був створений лише у 2009 році. COMESA налічує 19 країн-учасниць (таб. 1). Всі країни митного союзу відрізняються за розміром та рівнем розвитку. ВВП на душу населення країн-учасниць коливається у межах від 593 дол. США (Бурунді) до 14329 дол. США (Сейшели) [5].

Традиційні сектори економіки також відрізняються в залежності від країни. Для Коморських Островів, Конго, Ефіопії та Руандійської Республіки провідним сектором, який складає близько 40-50% ВВП, є сільське господарство. В той же час сільське господарство становить менше 10% ВВП у Джибуті, Маврикії та Сейшелських Островах, 70% від ВВП яких становить сектор послуг, здебільшого туризм. Цей сектор є також традиційним для Еритреї, Кенії, Мадагаскару та Єгипту, де він становить близько 50% ВВП. Та таких країн, як Конго, Єгипет Судан, Свазіленд, Уганда та Замбія провідним сектором є промисловість, здебільшого видобувна, легка, а також сектор видобутку нафти та переробки її у бензин. Для цих країн частка промисловості у ВВП становить близько 25%.

Країни-учасниці митного союзу COMESA встановили спільний зовнішній тариф із трирівневою структурою. Так, відповідно до положення про спільний зовнішній тариф товари, що імпортуються з третіх країн на територію COMESA, обкладаються наступними тарифами: 0% – для сировини та засобів виробництва, 10% для проміжних товарів, 25% для товарів, готових до споживання [5].

Для приведення в дію механізмів митного союзу COMESA було встановлено п'ятирічний перехідний період. У 2014 році на саміті країн митного союзу COMESA не було визначено жодних заходів щодо подальшої роботи країн у напрямку повноцінної імплементації митного союзу. Це в свою чергу означає, що угода ймовірно стане анемічною, а країни нададуть перевагу співпраці в рамках ТФТА.

В той же час у 2000 році 9 країн утворило зону вільної торгівлі COMESA. Наразі у COMESA ЗВТ входить 14 країн (таб. 1), співпраця яких є прогресивною. Так, країни скасували тарифні та нетарифні бар'єри у торгівлі не тільки товарами, а і послугами та капіталом. Виграш від такої лібералізації отримали перш за все малі та середні підприємства

в країнах-учасниках, які за даними 2014 року створили 40% торгівлі в середині COMESA ЗВТ. В цілому обсяги взаємної торгівлі в рамках угруповання збільшились у шість разів.

Таблиця 1.
Країни-учасниці африканських інтеграційних угруповань

Країна	COMESA	COMESA (ЗВТ)	ЕАС	SADC	SADC (ЗВТ)
Ангола				+	
Ботсвана				+	+
Бурунді	+	+	+		
Коморські Острови	+	+			
Демократична Республіка Конго	+			+	
Джибуті	+	+			
Єгипет	+	+			
Еритрея	+				
Ефіопія	+				
Кенія	+	+	+		
Лесото				+	+
Лівійська Республіка	+	+			
Мадагаскар	+	+		+	+
Малаві	+	+		+	+
Маврикій	+	+		+	+
Мозамбік				+	+
Намібія				+	+
Руанда	+	+	+		
Сейшельські Острови	+			+	
ПАР				+	+
Судан	+	+			
Свазіленд	+			+	+
Танзанія			+	+	+
Уганда	+		+		
Замбія	+	+		+	+
Зімбабве	+	+		+	+

Джерело: авторська розробка.

Історія створення Співтовариства з розвитку країн Південної Африки (SADC) бере початок у 1980 р. коли 11 країн Південної Африки створили Конференцію з координації розвитку країн Південної Африки (SADCC). Основною метою цієї організації було протистояння південноафриканському апартеїду та розширення регіональної економічної співпраці. У 1992 р. на базі SADCC було утворено нове угруповання SADC, яке мало підвищити потенційні можливості країн-учасниць виконати поставлені ще у 1980 р. цілі. Наразі SADC об'єднує 15 країн (таб. 1). З 1999 року для країн-учасниць об'єднання діє Торговий протокол зі скасування взаємних торгових бар'єрів. Крім економічних, SADC переслідує і політичну ціль – забезпечення військово-політичної стабільності в південноафриканському субрегіоні [4]. Динаміку взаємної торгівлі визначають такі фактори як політичне вирішення проблеми апартеїду, африканський розподіл праці, торгова лібералізація.

Взаємна торгівля SADC почала рости з 1980 р. Посилення торгових зв'язків внаслідок створення об'єднання є важливим для Зімбабве (28%), Мозамбіка (17,4%), Малаві (16,9%) та ПАР (11,5%). Для інших країн доля взаємної торгівлі складає лише 4%. ПАР є провідним експортером капіталоємних товарів з високим рівнем обробки. Зімбабве в основному експортує продукти харчування, напої та сировину. В цілому основними статтями взаємної торгівлі у угрупованні є машини та засоби транспорту (23,7%), продукція базових галузей промисловості (21,1%), продукти харчування та тварини (15,7%), хімічна продукція (14%) [6].

Імплементация митного союзу SADC мала закінчитись до 2010 року, однак цю дату було відкладено на невизначений строк. Теоретично створення митного союзу мало набути амбітного розвитку та у 2015 році союз мав стати спільним ринком, у 2016 році – монетарним союзом та ввести спільну валюту до 2018 року. Нажаль країни-учасниці не виконали практичних кроків для досягнення хоча б першої сходинки запланованої інтеграції.

В той же час деякі країни SADC у 2008 році уклали зону вільної торгівлі SADC та скасували мита на 85% взаємної торгівлі. У 2012 році відбулась повна лібералізація торгівлі і мита були скасовані на всі товари (включаючи чутливі). Створення SADC ЗВТ мало позитивний ефект – обсяги взаємної торгівлі між країнами зросли вдвічі.

На інтеграційні процеси в SADC мали вплив також дезінтегруючі фактори:

- (1) макроекономічна нестабільність учасниць,
- (2) економічна диференціація за обсягами ВВП та доходами на душу населення,
- (3) низька зацікавленість у виконанні поставлених цілей,
- (4) політичні розбіжності,
- (5) загрози втрати національного суверенітету,
- (6) участь країн в інших інтеграційних об'єднаннях [4].

При формуванні Східноафриканського співтовариства (ЕАС) важливу роль відіграли тісні економічні та політичні зв'язки між Кенією, Угандою та Танзанією, які беруть свій початок ще з колоніального періоду. Сучасне угруповання ЕАС було створене у 1999 році на основі Арушського договору. До 2001 року були скасовані нетарифні обмеження та знижені митні збори на 90% у Кенії та на 80% в Танзанії та Уганді. В цей же період було введено спільний стандартизований транспортний документ для імпортованих товарів, прийнято 133 стандарти, 41 з яких нотифіковані СОТ, проведена гармонізація митної номенклатури. Фактично в ЕАС відсутні взаємні торгові обмеження. Виключеннями є товари, що забезпечують безпеку, охорону здоров'я та моральні принципи [7].

Серед важливих задач ЕАС варто відмітити, по-перше, розширення субрегіонального економічного співробітництва у сферах транспорту, енергетики та фінансів та, по-друге, формування спільної регіональної фінансової системи, центром якої є валютна біржа в Найробі, що займає четверте місце в Африці за обсягом операцій.

Митний союз ЕАС набув чинності у 2005 році, а у 2010 країни на його основі створили спільний ринок (хоча останній наразі імплементовано лише частково). Митний союз ЕАС має трирівневу систему спільного зовнішнього тарифу – 0% на сировину, 10% на товари середнього ступеню обробки та 25% на кінцеві товари. Імплементация спільного ринку ЕАС включає заходи з лібералізації руху капіталу, послуг та робочої сили. До планів союзу також входить створення монетарного союзу та введення спільної валюти в майбутньому (час таких заходів не визначений).

Створення ЕАС так само як і створення COMESA та SADC не призвело до появи значного статичного та динамічного ефекту створення торгівлі та припливу інвестицій через ряд дезінтегруючих факторів серед яких варто відзначити: низький рівень економічного

розвитку країн-учасниць, монокультурну товарну структуру експорту, вузьку виробничу базу, нестійкість національних економік по відношенню до світових економічних криз, економічну диференціацію між країнами за обсягом ВВП, темпами інфляції та дефіциту платіжних балансів, відсутність політичної спільності, слабкість національних інституцій, паралельну участь країн у інших угрупованнях [7].

Угруповання-учасниці TFTA мають, як вже було зазначено, як спільні так і відмінні тенденції розвитку. Спільні зовнішні тарифи COMESA та ЕАС є гармонізованими, а правила походження товарів в цих країнах є однаковими, що полегшить імплементацію TFTA. В той же час правила походження товарів в SADC є відмінними та мають пройти процедуру адаптації до таких правил COMESA та ЕАС, що в свою чергу може сповільнити наслідки імплементації TFTA.

В цілому створення TFTA за прогнозами Економічної комісії ООН для Африки (UNECA) має принести вагомий позитивний наслідок для країн-учасниць. Прямий позитивний наслідок за прогнозами цієї комісії буде у переорієнтації на взаємну торгівлю цих країн (за прогнозами дане явище супроводжуватиметься ефектами відхилення торгівлі з третіми країнами). Відповідно до цього процесу споживачі мають отримати доступ до дешевших і більш якісних товарів. Переорієнтація спричинить про виграш країн від інтеграції, однак варто зазначити, що переважно такий виграш буде розподілений нерівномірно між країнами (за висновками комісії 90% доходів від переорієнтації торгівлі буде розподілено між Єгиптом, ПАР та Зімбабве) [10]. Іншим позитивним наслідком буде збільшення обсягів промислового виробництва в країнах-учасницях.

Висновки. Створення TFTA відкриє нові можливості для бізнесу так як гармонізований торговельний режим дасть змогу підприємствам скоротити операційні витрати, а також залучити додаткові інвестиції. За прогнозами TFTA має прискорити економічний розвиток країн-учасниць а також має стати каталізатором для розширення економічної інтеграції до панафриканського рівня – Панафриканської континентальної зони вільної торгівлі та митного союзу (CFTA).

Сповільнення економічної інтеграції в Африці має також декілька підстав. Основна – однотипність та компліментарність економічних структур країн, що спричинює підвищення конкуренції та необхідність переорієнтації країн на більш ефективну спеціалізацію. Така переорієнтація вимагає великих інвестицій, однак в регіоні обмежений потенціал для їх залучення. Крім того є загроза, що TFTA, як і інші амбітні проекти африканської інтеграції залишаться лише на папері та, через неузгодженість політик урядів або небажання йти на компроміс стане ще однією анемічною угодою.

Список використаної літератури

1. Економічне співтовариство країн Західної Африки [Електронний ресурс]: Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.ecowas.int/>.
2. Південно-Африканський митний союз [Електронний ресурс]: Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.sacu.int>.
3. Перелік регіональних торговельних угод світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_e.htm.
4. Співтовариство з розвитку країн Південної Африки [Електронний ресурс]: Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.sadc.int/>.
5. Спільний ринок країн Східної та Південної Африки [Електронний ресурс]: Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.comesa.int/>.
6. Статистичні дані ЮНКТАД (ЮНКТАДСТАТ) [Електронний ресурс]: Офіційний сайт – Режим доступу: <http://unctadstat.unctad.org/>.

7. Східноафриканське співтовариство [Електронний ресурс]: Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.eac.int>.
8. World Trade Report 2011: The WTO and preferential trade agreements: From co-existence to coherence. – World Trade Organization. – 256 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtr11_e.htm.
9. De Mel J. The Tripartite FTA: Is it the Way to Deepen Integration in Africa? // J. de Mel – Brookings Institution. – November, 2014.
10. Two Decades of Trade Liberalization and Market Expansion in Eastern Africa / UNECA. – New York – 2011.

MODERN MECHANISMS OF REGIONAL INTEGRATIONAL COMMUNITIES IN AFRICA

Shvorak L. O.

PhD in Economics, Teaching Assistant at the Chair of World Economy and International Economic Relations of Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Abstract. *Increasing of role and importance of international trade agreements became a distinctive feature of international economic relations in the end of XX and beginning of XXI century. Modern stage of the development of world economy and international economic relations provides the uprising of new forms and mechanisms of integration agreements. Integrational processes in Africa began in the mid-XX century. Moderate or even in some cases low tempos of African economic development define necessity of countries integration for the sake of production efficiency increase, intensification of the economy of scale and elimination of trade barriers. At the same time, complementarity of economic structures of African countries triggers the appearance of trade diversion effects due to which majority of trade agreements become economically ineffective. Traditionally African countries use deep forms of integration. Therefore majority of trade agreements are deep and comprehensive free trade areas and customs unions. Last integration initiative in Africa deals with creation of Tripartite Free Trade Area between main regional economic communities. Such free trade area should be applicable to 26 countries, 810 mln. of people and 1,3 bln. of countries GDP.*

Key words: *regional integration, Africa, trade creation effects, trade diversion effects, new mechanisms of integration.*

References

1. Economic Community of West African States [Electronic recourse]: Official site. – Mode of access: <http://www.ecowas.int/>.
2. Southern African Customs Union [Electronic recourse]: Official site. – Mode of access: <http://www.sacu.int>.
3. List of RTAs in force (WTO) [Electronic recourse] – Mode of access: http://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_e.htm.
4. Southern African Development Community [Electronic recourse]: Official site. – Mode of access: <http://www.sadc.int/>.
5. Common Market for Eastern and Southern Africa [Electronic recourse]: Official site. – Mode of access: <http://www.comesa.int>.
6. Statistical data of UNCTAD (UNCTADSTAT) [Electronic recourse]: Official site – Mode of access: <http://unctadstat.unctad.org/>.
7. East African Community [Electronic recourse]: Official site. – Mode of access: <http://www.eac.int/>.
8. World Trade Report 2011: The WTO and preferential trade agreements: From co-existence to coherence. – World Trade Organization. – 256 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtr11_e.htm.
9. De Mel J. The Tripartite FTA: Is it the Way to Deepen Integration in Africa? // J. de Mel – Brookings Institution. – November, 2014.
10. Two Decades of Trade Liberalization and Market Expansion in Eastern Africa / UNECA. – New York – 2011.

НОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ РЕГИОНАЛЬНЫХ ИНТЕГРАЦИОННЫХ ОБЪЕДИНЕНИЙ НА АФРИКАНСКОМ КОНТИНЕНТЕ

Шворак Л. О.

Кандидат экономических наук, ассистент кафедры мирового хозяйства и международных экономических отношений Института международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко.

Аннотация. *Характерной чертой развития международных экономических отношений в конце XX и в начале XXI века является рост роли и значения международных торговых объединений. Современное состояние мирового хозяйства и международных экономических отношений предусматривает появление новых форм и механизмов интеграционных объединений. Интеграционные процессы на африканском континенте уходят истоками еще в середину XX века. Умеренные или даже в некоторых случаях низкие темпы развития экономик стран Африки определяют необходимость стран интегрироваться с друг другом ради увеличения эффективности производства, усиления эффекта экономии на масштабах та упразднения торговых барьеров. В то же время комплиментарность экономических структур стран Африки предполагает частое появление эффектов отклонения торговли вследствие чего большинство торговых соглашений остаются неэффективными. Традиционными для стран Африки являются более глубокие формы интеграции. Так, преимущественная часть объединений в Африке функционирует в форме углубленных и расширенных зон свободной торговли или таможенных союзов. Последней интеграционной инициативой в африканском регионе является создание трехсторонней зоны свободной торговли между основными африканскими экономическими объединениями. Такая зона свободной торговли должна охватить 26 стран, 810 млн людей и ВВП стран в 1,3 трлн дол. США.*

Ключевые слова: *региональная интеграция, Африка, эффекты создания торговли, эффекты отклонения торговли, новые механизмы интеграции.*